

Andrea Lería: l'altar del record

Museu d'Art Modern de Tarragona
Tarragona

Del 9 de maig al 30 de juny del 2019

La mateixa Andrea Lería té clar que aquesta exposició suposa un “salt al buit” en el conjunt de la seva trajectòria artística: es tracta de la història d'un retorn a la llar de l'àvia materna realitzada de l'única manera possible; és a dir, a través de la recomposició d'aquell munt de miralls trencats (“quimèric museu de formes inconstants”) que, segons Borges, és la memòria; un viatge invers a la matriu originària en sentit literal i simbòlic; un desnèixer a la recerca de les arrels que sustenten la vida en un present incert...

Ho explica Luz Muñoz al magnífic text que acompanya la mostra: “El retrobament entre dues dones després d'una llarga separació, la neta que torna a la casa familiar, a Barcelona, després de 27 anys vivint a Xile és el punt de partida de la història entre Montserrat Borés, l'àvia, i Andrea Lería, que ha triat l'art com a camí de vida. Juntes van desenterrant vestigis, buscant rastres d'una empremta genealògica, la d'una infància viscuda en una geografia que s'havia perdut, entre migracions i desplaçaments. Juntes revisiten imatges i territoris tot generant aquesta trobada entre dues generacions, enmig d'una baula perduda de la història personal i més íntima de la infància de Lería.”

Amb tot, l'exercici d'arqueologia domèstica de Lería transcendeix l'àmbit exclusivament personal per recordar a l'espectador que entre la història que hom creu reconstruir (a partir de les dades objectives o restes documentals) i la memòria s'estableix una asimetria a voltes insalvable. Per entendre'ns: encara que la disjuntiva “memòria o història” pugui resultar sorprenent (de manera intuïtiva, els identifiquem com a conceptes propers, o inclús com a sinò-

nims), entendre la seva diferència, que vol dir la distància que els separa, és el primer pas per a restituir-ne el significat. El gran historiador Pierre Nora, per exemple, analitzava amb profunditat la seva oposició:

“La memòria és la vida, sempre conduïda per grups vivents i, per això, està en evolució permanent, oberta a la dialèctica del record i de l'amnèsia inconscient de les seves deformacions successives, vulnerable a totes les utilitzacions i manipulacions, susceptible de llargues latències i sobtades revitalitzacions. La història és la reconstrucció, sempre problemàtica i incompleta, d'allò que ja no és.” O, encara més: “La història, com a operació intel·lectual i laica, utilitza anàlisi i discurs crític. La memòria instal·la el record en allò sagrat.”

Ni més ni menys: Lería “instal·la el record en allò sagrat” mitjançant un procés d'estetització perfectament autoconscient

i, en aquest sentit, *culpable*. Una culpa, en qualsevol cas, que juga a redimir-se a mesura que l'artista intenta obrir-se pas en la boira d'un passat que tendeix a afirmar-se en relació amb un present, paradoxalment, molt més espectral. Gilles Deleuze comentava l'aparent paradoxa que genera aquesta ontologia, diguem-ne inversa, posant especial èmfasi en una distinció que pot resultar clau a l'hora d'atansar-nos a la proposta de Lería: “Confonem el ser amb el ser present. Tanmateix, el present no és; es tractaria, més aviat, de pur esdevenir fora d'ell mateix. No és sinó en tant que actua. (...) Del passat, per contra, malgrat que podem dir que ha deixat d'actuar o de ser útil, mai podem dir que ha deixat de ser; inútil i inactiu, impassible, el passat és en el sentit ple de la paraula.” Doncs això: és a l'altar del record on s'esdevé la nostra història. **Eudald Camps**

Andrea Lería. Arxiu de la iaia.